

PROPAGANDISTICKÁ RÉTORIKA ANEB PODOBNOST ČISTĚ NÁHODNÁ?

Jiří Tůma

Žáci doplňují předem dané informace do textu a rozhodují, zda jde o rétoriku nacistickou či komunistickou, v nastalé diskuzi zjišťují shodné či podobné rysy obou režimů, rozuzlení najdou v druhém textu – nezkrácené verzi - a na základě něj dokládají, proč se jedná o text ze SSSR.

Dějepis

SŠ

Práce s textem, skupinová práce. Na základě praktické ukázky žáci sami zjistí shodné znaky, které jsou charakteristické totalitním režimům.

I. FÁZE

1. Přečtěte si pozorně text a doplňte místo teček označení skupiny lidí, o které se v textu zřejmě píše (kulaka/ Žida, kulacích/Židech, kulaci/Židé, kulaky,/Židy, kulaci/Židé)
2. Rozhodněte, o kom text podle Vás pojednává, který režim popisuje a zda jde o rétoriku nacistickou nebo komunistickou.

Lidé jsou přesvědčeni, že se nemohou ničeho dotýkat: ručníky jsou pošpiněny, člověk se nemůže posadit ke stolu vedle těchto parazitů, dítě je odporné, jeho dcera je horší než veš. Navíc všichni smrdí, mají syfilidu, ale jsou to především nepřátelé. Mluvili o na schůzích, rádio, kino, spisovatelé říkali všichni to stejné: jsou parazité. A otevřeně prohlašovali: je třeba pozvednout proti nim masy a vyhubit ty prokleté..... Aby je mohli zabít, museli říci: nejsou lidské bytosti.

II. FÁZE

Skupiny sdělí, kterou skupinu lidí by do textu dosadili. Má zkušenost je taková, že většina bude předpokládat, že jde o text, který pojednává o Židech, a jde o nacistickou rétoriku. Pokud se rozhodnutí skupin liší, můžete určitě diskutovat, v čem jsou si tyto režimy podobné? Proč si myslíte, že jde kulaky/Židy ? apod.

III. FÁZE

1. Přečtěte si pozorně celý překlad originální verze.
2. Ve kterých částech se původní (delší) text liší od upraveného? Podtrhněte.
3. Nebo jinak: Pokud by byl text kompletní, podle kterých slov a tvrzení byste odhadli, že se jedná o text ze SSSR?

Celá aktivita jde určitě absolvovat i rychleji - ústně. I touto formou se určitě může rozvinout následná diskuze, o kterou zde určitě jde.

Lidé jsou přesvědčeni, že se nemohou ničeho dotýkat: ručníky jsou pošpiněny, člověk se nemůže posadit ke stolu vedle těchto parazitů, dítě je odporné, jeho dcera je horší než veš. Navíc všichni smrdí, mají syfilidu, ale jsou to především nepřátelé. Mluvili o na schůzích, rádio, kino, spisovatelé říkali všichni to stejné: jsou parazité. A otevřeně prohlašovali: je třeba pozvednout proti nim masy a vyhubit ty prokleté..... Aby je mohli zabít, museli říci: nejsou lidské bytosti.

„Po zatčení otců přišla na začátku 30. let řada na jejich rodiny. Lidé jsou přesvědčeni, že se nemohou ničeho dotýkat: ručníky jsou pošpiněny, člověk se nemůže posadit ke stolu vedle těchto parazitů, dítě kulaka je odporné, jeho dcera je horší než veš. S těmito rolníky se zachází jako s dobyt看em. Navíc všichni smrdí, mají syfilidu, ale jsou to především nepřátelé lidu, vykořisťují lidskou práci, zatímco chudí, Komsomolci a milicionáři jsou všichni hrdinové. Tyto řeči na mě začaly působit, byla jsem malá holka. Mluvili o kulacích na schůzích. Rádio, kino, spisovatelé a Stalin říkali všichni to stejné: kulaci jsou parazité. A otevřeně prohlašovali: je třeba pozvednout proti nim masy lidu a vyhubit ty prokleté kulaky jako třídu. Aby je mohli zabít, museli říci: kulaci nejsou lidské bytosti. Stejně jako Němci říkali: Židé nejsou lidské bytosti.“

Zdroj: Vasilij Grossman (narozen r. 1905), *Все течет*, 1984

- ukázka z knihy, kde autor líčí deportace ukrajinských kulaků
- cenzura knihu zakázala, byla publikována až po autorově smrti